

Wychodzi w Krakowie
co tydzień przez czas pory zdrojowo-
kąpielowej.

Biuro Redakcyi i Administracyi
W KRYNICY
w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje
Administracya „Czasu“ w Krakowie.
gdzie także dostać można poje-
dynczych Numerów „Krynicy.“

KRYNICA

**Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom
zdrojowo-kąpielnym.**

Redaktor

Dr. MICHAŁ ZIELENIEWSKI

Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi

w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austriacko-
węgierskiej z przesył-
ką pocztową 1 złr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należytość za prenumeratę lub za
umieszczenie ogłoszeń odsyłać na-
leży franco do **Biura Administracyi.**

TREŚĆ SPRAWOZDANIA

za rok 1876

O C. K. ZAKŁADZIE ZDROJOWYM W KRYNICY

podał

Dr. Zieleniewski.

I.

Część statystyczna.

(Ciąg dalszy).

7.

Rozsyłka naszych wód lekarskich, a mianowicie ze
zdroju krynickiego (szczawy wapniowo-żelazistej), tudzież
ze źródła słotwińskiego (szczawy magnezjo-sodowo-żelazi-
stěj) wynosi ogółem flaszek 49113.

Mianowicie rozesłano 1876 roku:

wód krynickich flaszek	47557
„ słotwińskich „	1556
Ogółem flaszek	49113

8.

Literatura Krynicy pozyskała w świeżo ubiegłym roku
następujące przyczynki:

- 1) Dr. ZIELENIEWSKI, „C. k. Zakład zdrojowy w Kry-
nicy“ (z ilustracją) in 40. Jestto najświeższy opis
tutejszego zdrojowiska z uwzględnieniem najnowszych
jego nabytków, odmian i ulepszeń.
- 2) Dr. ZIELENIEWSKI, „O kołaczykach krynickich“ (wy-
danie drugie), Kraków 1876. Nakładem H. Nitribitta.
- 3) Dr. ZIELENIEWSKI, „Materyały do Historji c. k.
Zakładu zdrojowego w Krynicy“, Kraków 1876,
in 40, str. 23.
- 4) Dr. ZIELENIEWSKI, „Materyały do Historji c. k.
Zakładu zdrojowego w Krynicy“, wydanie warszaw-
skie, Warszawa 1876, 80 majori, str. 36.
- 5) Dr. ZIELENIEWSKI, „Krynica“ tygodnik poświęcony
ojczystym zakładom zdrojowym, Kraków 1876 r.
N. 1 do 18, in 40.

- 6) Oprócz powyżej wymienionych publikacyj o Krynicy
oddzielnie wydanych, ogłosiłem namienioną powyżej
moją pracę „Materyały do Historji Zakładu zdro-
jowego w Krynicy“ w „Gazecie Lekarskiej“
w Warszawie wydawanj. (Vide rok 1876, T. XX,
Nr. 15, 16, 17, 20, 23, 26, tudzież T. XXI, Nr. 3).
- 7) Nadto treściwy opis Zakładu krynickiego i jego wód
lekarskich p. t. „Krynica, Balneologische Skizze
von Dr. ZIELENIEWSKI“ zamieściłem w czasopiśmie
„Cursalon. Zeitschrift für Balneologie, Kli-
matologie und Hydrotherapie, herausgege-
ben von Dr. J. Hirschfeld“. Wien 1876, N. 1, 2.
Dla historycznego obrazu Bibliografii Krynicy, pozostaje
nam jeszcze nadmienić, iż następujące czasopisma
(z r. 1876) zamieściły artykuły lub korespondencye
o Zakładzie krynickim, a niektóre z nich swoją wa-
żnością i obszernością, godne są wszechstronj uwagi.
Tu należą:
- 8) „Gazeta Warszawska“ r. 1876. N. 162 i 171.
- 9) „Czas“ r. 1876. Zobacz N. 108, 109, 116, 165,
181, 193, 198 i 234.
- 10) „Jahrbuch für Balneologie, Hydrologie und
Klimatologie, herausgegeben von Dr. E. H.
Kisch“, Wien 1876, V. Jahrgang (B. II, p. p. 236)
podaje krytyczne ocenienie mojej publikacyi p. t. „Po-
gląd na rozwój Zakładu zdrojowego w Krynicy
w ciągu ubiegłych lat siedmnastu (1857 do 1873“).
- 11) „Gazeta Lekarska“ w Warszawie wydawana (rok
1876, T. XX, N. 16, 17, 20, 23, 26 tudzież T. XXI,
N. 3) zamieściła w całej rozciągłości rozprawę Dra
ZIELENIEWSKIEGO p. t. „Materyały do Historji Za-
kładu zdrojowego w Krynicy.“
- 12) „Cursalon“ Jahrgang 1876, tudzież
- 13) „Badezeitung“ „ „ podawały co tydzień
współczesną frekwencyę gości zdrojowych w Krynicy.
- 14) „Gazeta Narodowa“ z roku 1876, zobacz N. 89,
187, i 203.
- 15) „Kuryer Warszawski“ z r. 1876, zobacz N. 194.
- 16) „Bade- und Reise Journal“ I-ter Jahrgang, Wien
1876, zobacz N. 19.
- 17) „Ellenör“ Buda-Pest 1876, N. 134, 146.
- 18) „Кіевлянинъ“ 1876. Nr. 24.

(C. d. n.)

PRZYCZYNEK

DO

HYDROLOGII KRYNICY

podał

Dr. Zieleniewski.

Nadzwyczajna zamożność w zdroje mineralne naszych podkarpackich okolic; przeróżne odmiany tutejszych wód lekarskich i różnorodność pojedynczych ich źródeł, odpowiednia do geologicznej formacji górzystych pasm tutejszych; nareszcie uderzająca stateczność a niezmierna obfitość niektórych tutejszych źródeł; nietylko nastęrcza pod wielorakim względem godny przedmiot dla badacza przyrody, ale zdumiewa i korzy przed potęgą a miłosierdziem Stwórcy, jakoby wynagradzającego udarowaniem zdrojami mineralnemi tę podkarpacką krainę, skąpo płodami rolnemi uposażoną.

Biorąc dla zachodniej Galicyi za granice rzeki: Skawę od zachodu, Wisłę na północ, San od wschodu, a pasmo Tatr od południa, widzimy, iż w krainie górskiej Beskidu, a największego wzniesienia 863.3 metrów ponad poziom morza, znachodzą się ciepłe, bo o temperaturze + 21.2° C. zdroje *Jaszczurówki*, jedynej ojczystej cieplicy.

Spuszczając się z owęj górskiej krainy, napotykamy liczne grono (niemal cały szereg) wód alkaliczno-żelazistych, które zajęły w rzeczonyj krainie, jakby drugą linię najwyższego ponad poziom tutejszego wyniesienia. Linia bowiem szczaw namienionych rozciągająca się z Węgier od Bardyowa w długości około 56 kilometrów, obejmuje: *Bardyów*, 308.5 metrów n. p. m. ¹⁾, w Galicyi zaś miasteczko: *Tylicz*; wsie: *Mochnaczkę*, *Stotwiny*, *Krynice*, 583.9 metrów n. p. m., ową księżnę szczaw żelazistych i *Powroźnik*; dalej miasteczko *Muszyne*; wsie: *Jastrzębik*, *Złockie*, *Jędrzejówkę*, *Żegiestów*, *Łomnicę*, *Piwniczną* i *Wierchomłę*, aż do miasteczka węgierskiego *Lubowni*, leżącego 549.7 metrów n. p. m.

Na niższych wyniosłościach owego pasma Beskidu, niemal za biegiem rzeki Popradu i Dunajca osiadły szczawy proste i szczawy alkaliczne, począwszy od węgierskiego *Żulina* (Sulin), a linia ich bieży przez *Szczawnik*, *Szczawnicę*, na 483.7 metrów n. p. m. położoną, a z odnogami we wsiach *Wysowa* i *Hańczowa*.

Na podnóżu zaś owego pasma Beskidu występują szczawy słone, jakich najznakomitszym przedstawicielem jest *Iwonicz*, 405.0 metrów n. p. m. i *Rabka* 504.2 metr. n. p. m., któreto zdroje w dolinie Skawy, a tém bardziej w dolinie Wisły przechodzą w solanki, jakimi są źródła we wsi *Stone*, następnie w najpotężniejsze surowice ze swemi przedstawicielami w *Bochni* i w *Wieliczce*; z drugiej zaś strony okwicie ujawniły się tutaj wody słono-siarczane,

mianowicie: w *Latoszynie*, w *Jurowcach* i w *Srogowie górnym*, przechodząc w zdroje proste siarczane, jakich dostarczają wsie: *Wapienne*, *Samokłęski*, *Potok*, *Bieżdziedza*, z krańcowemi ich okazicielami, występującemi: w *Podgórzu*, w *Wrzqszowicach*, w *Lusinie*, w *Swoszowicach*, a nareszcie w *Krzyszowicach*.

Wszystkie zdroje mineralne powyżej wymienionych miejscowości, dobrowolnie się ujawniły, najwymowniej przemawiając za odpowiednią do ich chemicznego składu formacją geologiczną, której powstanie i swój początek zawdzięczają.

Niemal 112 źródeł mineralnych dostarczają owe 28 miejscowości powyżej wyszczególnione; zaledwo zaś 10ciu z onych źródeł posiadamy chemiczne rozbiory, a zatem przeszło 90 zdrojów oczekuje ich fizyczno-chemicznego oceny. Zaiste bardzo to obfity przedmiot do badań hydrofizycznych i hydrochemicznych, a szerokie pole dla działalności Komisji Fizyograficznej i Balneologicznej, w Krakowie istniejących.

Oddawna i ochoczo zajmowaliśmy się badaniem naszych zdrojów mineralnych, czego dowodem nasze monografie: *Szczawnicy* ²⁾ i *Wysowy* ³⁾, tudzież nasze prace hydrograficzne, dotyczące zdrojów wsi *Stotwiny*. ⁴⁾

Wszakże już dawno, bo jeszcze w r. 1857 nieposkapiiliśmy naszej uwagi i Krynicy pod względem hydrologicznym, jak tego dowodzi pierwsze nasze o Krynicy za r. 1857 sprawozdanie, r. 1858 drukiem ogłoszone ⁵⁾, w którym wymieniliśmy 11 zdrojów mineralnych tutejszych, dobrowolnie z łona ziemi na obszarze wsi Krynica wyłonionych.

Tak ważny przedmiot, żywotnie Zakład tutejszy obchodzący, od owego czasu aż dotychczas żadnej nie zwrócił na siebie uwagi; albowiem od roku 1857 aż do bieżącej chwili nie przedsiębrano tutaj wcale poszukiwań hydrologicznych. Dopiero w r. 1876 z ramienia c. k. Ministerstwa Rolnictwa wydelegowana do Krynicy Komisya geologiczna, celem poszukiwania tutaj nowych zdrojów mineralnych i pokładów żelazistej borowiny, złożona z pp. KAROLA PAUL, Radcy górniczego, i E. TIETZA, Adjunkta państwowego Zakładu geologicznego, w dniu 5 Lipca i następnych 1876 r. w Krynicy przebywająca, korzystając ze wskazówek przez nas poczynionych, udzieliła c. k. Ministerstwu

- ²⁾ DR. ZIELENIEWSKI: Wody lekarskie Szczawnickie — Kraków 1852.
 " " Die Heilquellen zu Szczawnica — Wien 1854.
³⁾ DR. ZIELENIEWSKI: Kilka słów o wodach lekarskich z Wysowy — Kraków 1859.
 " " Einige Wörter über die Wysowaer-Mineralquellen. — Teschen 1859.
⁴⁾ DR. ZIELENIEWSKI: Wody lekarskie w pobliżu Krynicy i Stotwiny. — Kraków 1865.
⁵⁾ DR. ZIELENIEWSKI: Wody lekarskie okręgu rządowego krakowskiego. — Krynica w r. 1857. — Kraków 1858.
 " " Gesundbrunnen im Krakauer-Regierungs-Bezirke. — Erster Badesaisonbericht über Krynica im J. 1857. — Krakau 1858.
 " " Heilquellen im Krakauer-Regierungs-Bezirke. — Vier Badesaisonberichte über Krynica. — Krakau 1863.

¹⁾ DR. E. JANOTA: Historisch-topographische Skizze des Bades Bartfeld und seiner nächsten Umgebung. — Mittheilungen der k. k. Geograph. Gesellschaft IV Jahrg. I Heft. (p. 141.) — Wien 1861.

Rolnictwa z tutejszych swych czynności sprawozdanie, a z pomiędzy wielkiej ilości źródeł mineralnych na obszarze Krynicy sobie wskazanych, zaznaczyła ważność 4ch następujących źródeł mineralnych, które nieco szczegółowiej tutaj opisemy, podając przeto nowy dowód znakomitej zamożności Krynicy w zdroje mineralne, nadające jej sprawniejsze miano księżnej między ojezystemi zdrojowiskami.

Przystępujemy przeto do szczegółowego opisanja owych 4 zdrojów Krynicy.

(C. d. n.)

V A D E M E C U M

dla podróżujących

DO

ZAKŁADU ZDROJOWEGO W KRYNICY.

Położenie. Krynica wraz ze swym Zakładem zdrojowym leży w Karpatach galicyjskich, 589,9 metrów n. p. m., pod 38,37° szerokości, a pod 49,24° długości geograficznej.

Klimat. Mimo znacznego nad poziom wyniesienia, tutejszy klimat wogóle jest łagodny, z powodu osłonięcia Zakładu zdrojowego wysokimi wzgórzami od północy i zachodu, a rozłożenia się całej doliny zdrojowej na południe. Powietrze istnieje górskie, nader czyste, jędrne, ożywe, bogate w ozon i wzmacniające. Średnia miesięcy letnich ciepłota wynosi: w Czerwcu + 13,3°, w Lipcu + 14,1°, w Sierpniu + 13,7°, a we Wrześniu + 13,2° R.

Środki balneoterapeutyczne. Dwa główne zdroje alkaliczno-żelaziste, z tych szczawa krynicka jest wapienno-żelazista, a szczawa słotwińska jest sodowo-magnezyowo-żelazista, obie nadzwyczaj bogate w kwas węglowy.

Oprócz powyższych dwóch głównych źródeł, jest tutaj 13 innych źródeł mineralnych, z których 5 nowo ocembrowanych służą do użycia.

Kąpiele mineralne gazowo-żelaziste, urządzone według metody Schwartza ze wszelkimi odmianami, jako kąpiel: wanienna, natryskowa i nasiadowa — kąpiele żelazisto-borowinowe, ogólne i częściowe — kąpiele gazowe z rodzimego kwasu węglowego — łaźnia parowa słotwińska — kąpiele balsamiczno-igłiwiowe — tudzież zakład kąpeli rzecznych wspólnych w zbiorniku i natryskowych.

Skład wszelkich wód mineralnych zamiejscowych i wszystkich leczniczych dodatków do kąpiel.

Przetwory mleczne, jakoto: serwatka, żętyca i kumys.

Wyrób pastylek krynickich i ekstraktu igłiwiowego na kąpiele balsamiczne.

Leczenie elektrycznością, przyrządami pneumatycznymi i inhalacyjnymi.

Gymnastyka lecznicza.

Pora zdrojowa od 15 Maja do 30 Września.

Ogólne wskazania do użycia wód krynickich: ogólne i bezpośrednie osłabienie z otrętwieniem ustroju połączone; lubo i mniejszy stopień drażliwości nerwowej, pochodzący z podupadłego wytwarzania się krwi lub z osłabienia narządu nerwowego, użycia wód krynickich wogóle nie wyklucza. Szczawy krynicka i słotwińska silnie pochła-

niają kwasy żołądkowe, wytwarzają krew, podnoszą jej ożywość, utrwalają ustalenie (consolidatio) całego ustroju, polepszają trawienie, uspakajają czynności nerwowe i działają na wydzielenie moczu, są przeto zbawiennym lekarstwem we wszystkich kierunkach najważniejszych czynności ustroju.

Wskazania szczegółowe: niedokrewność, blednica, wodnica i gnilec, tudzież ich następowe objawy — przewlekły nieżyt żołądka i jelit prosty, lub z nadżerkami, a nawet z owrzdzeniem przyszluzni narządów trawienia połączony — wrzód żołądka przedziurawiający — uporczywe nieżytowe biegunki i ich następstwa — otwarte krwawnice kiszki stolewowej — nieżyty układu płciowego na osłabieniu oparte — białe upławy — wszelkie nieprawidłowości czyszczeń miesięcznych z niedokrewności pochodzące — atoniczne krwotoki macicy — skłonność przyrodna do poronień — liczne cierpienia nerwowe na niedokrewności lub na przewlekłym nieżycie żołądka albo jelit oparte — rwa twarzy — połowiczny ból głowy — macinica i śledziennica — krzywica ze wszelkimi jej odmianami i następstwami — otrętwiałe zolzy — przewlekły gościec — atoniczny wiąd rdzenia pancerzowego — przewlekła odmiana choroby Brightha i z niej pochodzące oligemiczne obrzęki i nacieki — zakażenie malaryczne — powolne uzdrowienia (rekonwalescencya) po obłożnych chorobach jakoto: po durze, czerwonce, cholery i t. p. — osłabienia po mnogich porodach lub po długim karmieniu.

Pomieszkań (669 pokojów) wielki wybór w 3 hotelach, w 11 domach rządową i 55 prywatną własnością będących — 7 publicznych restauracyj — mnóstwo domowych kuchni i jedna Caffée restaurante.

Podróż do Krynicy ułatwiają codzienne poiągi kolei żelaznej Tarnowsko-Leluchowskię — tudzież omnibusy ze stacyi Maszyna-Krynica do samego Zakładu zdrojowego dojeżdżające.

Kierunek podróży i rozkład jazdy uwidocznią załączony obok plan kolei żelaznej do Krynicy wiodącej, tudzież podane poniżej wyszczególnienie ceny jazdy od osoby.

Kierunek podróży do Krynicy.

Z Krakowa koleją żelazną przez Bochnię, Tarnów, Nowy i Stary Sącz do stacyi **Muszyna-Krynica** (wyjazd do Krakowa codziennie rano o godzinie 10½, tudzież wieczorem we wtorek i piątek o godzinie 9)

Z Warszawy do Krynicy przez Kraków, Bochnię, Tarnów, Stary i Nowy Sącz do stacyi Muszyna Krynica

Z Poznania do Krynicy przez Wrocław, Opole i Kraków

Ze Lwowa do Krynicy przez Przemyśl, Rzeszów, Tarnów (dwieście razy tygodniowo)

	Kls. 1.	Kls. 2.	Kls. 3.
	Zł. c.	Złr. c.	Złr. c.
Z Krakowa	12·8	8·67	5·57
Z Warszawy	15·4	10·88	6·82
	Rbl. k. 9·96	Rbl. k. 7·48	Rbl. k. 3·73
Z Poznania	Złr. c. 15·4	Złr. c. 10·88	Złr. c. 6·82
	Mr. pf. 36·25	Mr. pf. 27·20	Mr. pf. 18·15
Ze Lwowa	Złr. c. 26·14	Złr. c. 19·28	Złr. c. 11·11

Za bilet jazdy od osoby.

W samym Zakładzie zdrojowym: Urząd pocztowy i Stacja telegraficzna.

Cennik pomieszkań w domach rządowych. Ceny dzienne:

Pod „Orłem“		Pod „Trąbką“		Pod „Szwajcaram“		Pod „Zamkiem“		Pod „Topolami“		Pod „Jeleniem“		W gmachu kąpielnym		Pod „Potokiem“	
Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.	Numer	złr. kr.
1, 2 i 3		1 i 2	1 50	1	1 20	1 i 2	1	1 i 2	2 30	1 i 2	2	1	1 30	1 i 2	1 20
z przed-pokojem		3	80	2	70	3	90	3 i 4	2 50	3 i 4	2	2	1 30	3 i 4	1 20
i kuchnią	5	5 i 6	2 50	3	1 20	4	90	5 i 6	2 50	z kuchnią	1 60	3	1	5 i 6	1 30
4 i 5	3 50	7 i 8	2 50	4	70	6	60	7	1 20			4	20	7 i 8	1 10
6 i 7	1 80	9	60	5 i 6	2 50	7	1	8	1 20			5 i 6	2 30	9	45
8 i 9		10	50	7	1	10	90	9	1 40			7	1 20	10	10
z przed-pokojem	3	11	1	8 i 9	2 50	11	90	10	60			8	1 20	11	45
10	1	12 i 13	2	10	50	12	90	11	60			9 i 10	2	12	25
11	1	14	1 20	11	50	13	90					11	1		
12	1 20	15 i 16	2	12	70	14	90					12	1		
		17	20			15	80					13	1		
		18	30			16	90					14	1		
		19	40			17 i 28	1 80								
						19, 20, 21, 22 i 23	bezpłatnie dla ubogich.								
						24	40								
						25	1								
						26	1								
						27	1								

UWAGA. Od 15go Maja do 14go Czerwca, tudzież od 15go Września do końca pory zdrojowej, zniżą się czynsz mieszkalny o trzecią część ceny taryfowej.

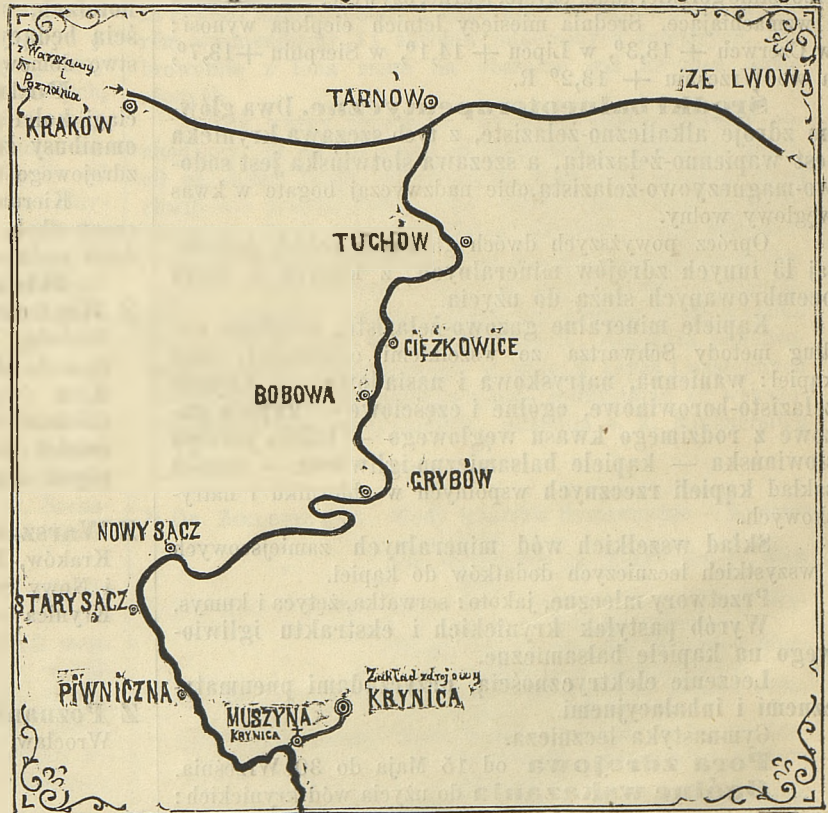
Cennik kąpiel mineralnych.

- Kąpiel mineralna wanienna metodą Schwartza ogrzewana dla dorosłych Kl. I. — 80 c.
 „ „ „ „ „ II. — 60 „
 „ „ „ „ „ dziecięca . . . — 35 „
 „ żelaz.-borowin. dla dorosłych 1.30 „
 „ „ „ dla dzieci — 80 „
 „ borowinowa na nogi lub ręce — 30 „
 „ nasiadowa — 25 „
 „ mineralna natryskowa ogólna — 70 „
 Kąpiel gazowa (z kwasu węglowego) — 30 „
 „ parowa (łaźnia słowiańska) — 70 „
 „ rzeczna w zbiorniku lub natrys. — 10 „
 Za dodatek 2 Litrów odwaru z igliwia na kąpiel balsamiczną . . . — 10 „
 Za użycie prześcieradła kąpielnego — 10 „
 „ „ ręcznika kąpielnego . — 6 „
Opłata zdrojowa od osoby 2.— „
 (dzieci do lat 10 uwolnione)
Składka na muzykę od osoby 2.50 „
 (dzieci do lat 10 uwolnione)

Cennik wód mineralnych krynickich.

- Za 1 skrzynię o 40 flaszkach wody mineralnej krynickiej lub słotwińskiej płaci się na miejscu w Krynicy . . . Złr. 8 c. —
 Za 1 skrzynię o 20 flaszkach „ 2 „ 20
 Biorącym w 1 roku 15—20 skrzyń odstępuje się rabat 5%
 „ „ „ 30—59 skrzyń „ 6%
 „ „ „ 60—79 „ „ 7%
 „ „ „ 90—149 „ „ 10%
 „ „ „ 150 i t. d. „ „ 12%
 Za 50 kłgr. borowiny kąpielnej . . c. 70.

Plan drogi kolejowej żelaznej do Krynicy

Główny Redaktor Dr. Michał Zieleniewski.
Redaktor odpowiedzialny Józef Łakociński.